

Expliciete directe instructie bij onderwijs op afstand

Marcel Schmeier

Specialist didactisch handelen bij [Gewoon goed lesgeven](#) _

APA

Geplaatst op 17 april 2020

Onze klassen zijn leeg. Kinderen krijgen thuis les. Daarmee verdwijnt het belangrijkste aspect van ons vak: lesgeven in interactie met onze leerlingen. Gelukkig kunnen we via telefoon en computer contact houden met ze, maar het is slechts een armoedig noodverband vergeleken met live lesgeven in een klaslokaal.

En wat nu? Hoe zorg je dat ze toch nog iets leren? De afgelopen periode heeft in het teken gestaan van het onderhouden van de leerstof die was onderwezen, maar als de scholensluiting langer duurt, dan moeten de leerlingen ook nieuwe dingen leren om geen achterstand op te lopen. Hoe geef je expliciete directe instructie op afstand?

1. Wat wil ik ze leren?

Het is onmogelijk om alle doelen te bereiken die je normaalgesproken stelt voor een schooljaar. Leg je daarbij neer! Bij thuisonderwijs is er minder tijd beschikbaar om te onderwijzen: ouders moeten hun aandacht verdelen tussen thuiswerken en het lesgeven aan hun kinderen. Stel daarom een beperkt aantal doelen op basis van wat je echt belangrijk vindt dat ze moeten weten en

kunnen aan het eind van het schooljaar. Deel deze doelen ook met de leerlingen en hun ouders, zodat ze betere keuzes kunnen maken in het werk dat gemaakt moet worden.

2. Hoe leer ik ze dat?

Bij online onderwijs ben je sneller geneigd om een Powerpoint te gebruiken. Het gevaar bestaat dat je de dia's vol typt met instructie. Als de leerlingen zo'n dia zien, dan krijgen ze een overvloed aan kennis over zich uitgestort. Dit zorgt voor cognitieve overbelasting. Ook het tonen van een instructievlak uit een digitaal lesboek kan overweldigend zijn: de kinderen krijgen in één keer alle instructie te zien.

Gebruik daarom, ook bij online onderwijs, zoveel mogelijk een schoolbord. Werk hierop voorbeelden stapsgewijs uit door met een leeg bord te starten en het voorbeeld langzaam te laten ontstaan. Als je toch een Powerpoint gebruikt, laat dan de stappen één voor één verschijnen.

Je kunt live lesgeven of je instructie opnemen en op een later moment door de leerlingen laten terugkijken. Opnemen is sowieso zinvol, omdat ze zodoende de instructie nogmaals kunnen volgen.

2

HOE LEER IK ZE DAT ?

- GEBRUIK EEN SCHOOLBORD
- WERK VOORBEEDEN LANGZAAM UIT

3. Hoe zorg ik dat ze leren?

Ook al is jouw instructie nog zo helder, het is geen garantie dat de leerlingen ook daadwerkelijk leren. Misschien zijn ze ondertussen wel aan het appen of kijken ze naar de kat die voorbijloopt. Van passief naar een beeldscherm kijken leren ze bovendien ook niet veel.

Leren vraagt om een actieve deelname. Vraag de leerlingen daarom om mee te schrijven op papier. Geef regelmatig tijd om het bordwerk over te nemen, ook bij een opgenomen instructievideo.

Laat ze jouw uitgewerkte voorbeeld verklaren (zelfuitleg) en stel ook vragen over jouw voorbeeld. Vraag tijdens de les regelmatig aan de kinderen om in eigen woorden samen te vatten wat je tot nu toe hebt uitgelegd. Kortom, bedenk manieren om de leerstof actief te laten gebruiken door de kinderen.

3

HOE ZORG IK DAT ZE LEREN?

- LAAT LEERLINGEN MEESCHRIJVEN
- LAAT ZE JOUW VOORBEELD VERKLAREN

4. Hoe weet ik of ze leren?

Vraag nooit aan de leerlingen of ze het snappen. Ze zullen hoogstwaarschijnlijk bevestigend antwoorden. Een garantie dat ze ook daadwerkelijk hebben geleerd is dit echter niet. Dit wordt ook wel het 'dunning-krugereffect' genoemd.

Stel daarom vragen waarmee je controleert of ze jouw instructie hebben begrepen en de doelen hebben bereikt.

Als je live lesgeeft kun je willekeurige beurten geven of wisbordjes laten opsteken voor de webcam. Ook de chatfunctie is hiervoor een heel geschikt middel. Bij een opgenomen video laat je de vragen beantwoorden via de mail. Ook kun je een quiz of vragenlijst klaarzetten om te controleren of iedereen het heeft begrepen.

Kinderen die de vragen niet goed beantwoorden, geef je extra instructie door de online les te verlengen. De andere kinderen loggen dan alvast uit. Ook kun je op een later tijdstip bepaalde kinderen uitnodigen voor een verlengde instructie.

Het stellen van vragen en het bieden van denktijd zijn niet alleen goede technieken bij live lesgeven maar ook in opgenomen instructievideo's, omdat ze de betrokkenheid verhogen en het tempo van je les vertragen. Leren kost inspanning en tijd en moet niet worden overhaast.

Misschien denk je nu: dit lijkt verdacht veel op hoe ik lesgeef in mijn lokaal als de kinderen wél aanwezig zijn. Dat klopt! Hoe meer we het contact en de interactie van het klaslokaal weten na te bootsen bij onderwijs op afstand, hoe meer kinderen leren. Bovendien houden we zodoende echt contact met de ze. Didactiek en pedagogiek gaan hand in hand.

Tot slot. De kinderen die het meest de dupe zijn van het gedwongen thuisonderwijs zijn de kinderen uit gezinnen met laaggeletterde ouders, huiselijk geweld of armoede. Heb extra oog voor deze kinderen: bel ze vaker op, geef ze extra online tijd met jou. Hun ouders kopen geen bijles als ze achter zijn geraakt als het coronavirus voorbij is. Gun deze kinderen expliciete directe instructie, zodat ook zij succesvol kunnen zijn en aansluiting houden bij de groep.